બનામે ખુદા.

ધી કવીન અલેકઝાન્ડ્રા થીએટર કંપની

ઓફ લખનૌ.

ચંદ્રાવલી

ઉર્ફે

અસમતકી દેવી.

નાટકનાં ગાયનો.

રચનાર

મુનશી અહેસન.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

પ્રોપ્રાયટર આસક હુસેન,

મુ: લખનૌ.

કીંમત ચાર આના.

સંવત ૧૯૭૭. સને ૧૯૨૧.

આવૃત્તિ ૧ લી. પ્રત ૫૦૦.

શ્રી લક્ષ્મી વિજય પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ (બ્રાન્ચ)માં દેસાઈ
રાયચંદ છગનલાલે છાપી. ઠે. રતનપોળમાં નગરશેઠની
માર્કીટ અમદાવાદ.

બનામે ખુદા.

ચંદ્રાવલી

ઉર્ફે

અસમતકી દેવી.

નાટકનાં ગાયનો.

અંક પહેલો.

૧

રાજા જોબન બરસન લાગે,
રાજા ઝમઝમ ચમ ચમ ચમકે તાજ;
છત્ર શીશ પર ઘુમ ઘુમ તન દમકત ચમકત શીલક ફુલકપર ઘુમ
તન મન નાદીર નાદીર સુબહા જગ જગ મુગટ પીકટ.
બરતર સરવર આસમાન તક ધાગ ધાગકા ડંકા કળ કળ,
ચંદ્ર શાંતતક તકલે જાત મુખ આસમાન તકતા.

૨

કયસા સુખકા દીખાયા દીન હુયદાતા,
કયા મય ગાઉં તેરા ગુણ રે દાતા;
તેરી કીરતી ન બખાણી જાયરે દાતા,
માલો દૌલત જાહો હુસમત ઇઝત સોકત સાન.
કુદરત તાકત ઇઝત હુરમત દીઇ હુય સબ ઇસ આન,
તિરી કીરતી ન બખાણી જાય.

૩

સરદાર દરબારકા મુખ્તાર સરકારકા,
આયા પ્યારા રોશન તારા દરબાર ચમકાયા સારા;
ચમકે અખતર ઇઝ લાલકા બરતર પાયા યક બાલકા,
બંસીવાલા હરગુનવાલા સબસે આલા યહ ગુલબાલા.

૪

ઝનસે બરતર સરવર મરદોંકી હુય જાત,
હકને દીઈ હુય બહેતર ઉનકો યહ સીફાત;
દોવતે જીસ માની જનસે બરતર જાવેદાની,
મરદે લાશાની લાશાની ગ્યાની દાની ગુદમાની.
જીસને બાતે મેરી જાની ઉસને કુદરતભર પહેચાની,

૫

યહ રાજા રાજગુની તું ગુની દાની ઓર બુધમાની,
તુજસા નહી કોઇ દેખા તુજ ગુણકી ક્યા કરૂ બડાઇ;
દેવતા તુજસે હય હાર જાઇ,
હય તોરી ઇજ્જત સકલ જગતમેં ઓર તુજસે પુરન મનસા.
જાઉં જાઉં મય છોડાઉં સતપન ઉસકા સબ,
કયસે જાવગે મહારાજ સની હય વેધારાજ;
જાઓ જાઓ મહારાજ સીધારોજી રાજ,
સમાલો યહ કાજ.

૬

રસ્તા ચલતે ચલતે ઉડતી ચીડીયા કેપર ગીનતી,
જીસકો તાકા ઉસકો મારા માગે નહી પાની;
કુટણી મેરા નામ મકરોહીલા ઝાસા કરતી જીસકા ખાની,
ઉસકા ગાતી હું મય એક શીયાની.
આહા આહા ઓહો ઓહો રાગ સુનાતી આગ,
લગાતી લાખોં ઉલુ ફાંસે મયને દેકર બુતા બાલા ધોકા.

૭

ચેરી ચેરી ક્યાયસા તેરી આઇ હય કઝા,
મુઆ માર ખાયગા ખુબ પીટા જાયગા;
ક્યબા કુટણી લુચી નંગી,

સુઆ ઉલુ ખખતી ભંગી.
કયા બકતી હુય દુરની ગોડે લંકા લંગુરની ગોડે,
ચુપ શેકારા ચુપ આવારા;
હઠ દલાલા સુઆ રીઝાલા,
કાલી ભુતની હાહા કુટણી.
લોકું કો બહેકાને વાલી,
તુજ યહુસે રજીલોંકો કબ ખાતરમેં હુલાને વાલી;
સરકો મુંડું ચોટી કાટું કાટું તેરે કાન,
ચલ હટ તેરા સુહ હુય કાલા મુઝી બે ઈમાન,
મય લઊંગા તેરી જાન અરે જાજારે શયતાન.

૮

સુનો સરદાર જરા કામ મેરા,
આફત ઉઠાઉં આધ લગાઉં ગંગી નામ મેરા;
ખાલી રહેતા નહી દામ મેરા,
ઉસકો મારા ઉસકો મારા ઉસ પર વારા તનમન અહાર.
આસક પ્યારા લે છુકકારા આલમ સારા બસ બેચારા,
જો કોઈ જાને વો પહેચાને ગંગીનામ મેરા.

૯

પ્યારા પ્યારા બના તેરા જોબના,
પ્યારા બના દુલારા બના સીતારા બના;

રાજદુલારી રાજકુંવારી રાજ સમારી લાસાની બની,
પ્યારી પ્યારી બની હય તું દુલહન.
બીબી જાન દુલહન પ્યારી બની,
જાની જાની હયલાસાની કયા જવાની તેરી જાની;
આહા આહા વાહ વાહ વાહ કયા પ્યારી પ્યારી સુરત,
રંગીલી રસીલી નુકીલી છબીલી નુકીલી,
તું હય મોહના તું હય સોહના તું હય સાજના.

૧૦

તું ટોના કયસા યહ મારા તુંને,
સુંદર ગુની નહી દેખા હય પ્યારા હમારા તુને;
દાવર પ્યારા દીલબર પ્યાર અફસર પ્યારા સરવર પ્યારા;
સુલતાન વો આલી દરબારકા વાલી દેખા મેરા પ્યારા ન તુને.

૧૧

દલ્હી વાલીકા તોર દીખાના લટકા બના બના દીખા,
મદભરે નેના અંદર બદના લકર લટકા ઓર ખટકા;
ચલો ચલો સહેલીયાં વહા જાના.

૧૨

મેરા તન મન જાની પુજરાય ગયે રે,
તરપત હું મય વોકે દરસ બીનારે;
મોહે આગ બીરહાકી લગાય ગયોરે,

ભોરા લોભી ફુલકા કલી કલી રસ લે,
કાંટા લાગા પ્રેમકા ફેરૂ ફેર દુખદે.

૧૩

કહીં વો ખાકપા ગરદેખ પાતે અપની આંખોસે,
સુતો સુરમેકી જગાહ ઉસકો લગાતે અપની આંખોસે;
તેરે બીમાર ફુરકતકા શનમ આંખોમેં દમ આયા,
મુનાસીત થા કે ઉસકો દેખ જાતે અપની આંખોસે.
બુલાતા તુ અગર હમકો કસમ હય તેરે કદમોકી
કોઈ આતા હય પેરોંસે હમ આતે આપની આંખોસે;
હમે નગીરકા દસતા ગયરકે હાથોંસે કયું ભેજા,
અગર આંખે દીખાનાથી દીખાતે અપની આંખોસે.

૧૪

છાન નગરકો છાન સગરકો રાહ બીદેશકી હમને ધરી,
રામ નગરકો રામ સાગરકો રામનાથ પીતા હય સગરા;
જીતેં રહેંગે તોફીર આઇંગે દરશન પાવેંગે નગરી,

૧૫

સુંદર સરજનવા સાંઈરે સાંઈરે મનભાંઈરે,
નીશદીન તુમરો ધ્યાન ધરત હું આનમીલે રબ સાંઈ

૧૬

માનલે ગોરી હમરી બાત તનમન તુપે વારૂં,
તુજપર ધન નીસારૂ દુખવા ટારૂ નારી બીસારૂ;

માનલે ગોરી બતીયા મોરી છતીયા આન લગોરી,
હય હાથ તમરે કાજ આવે નહી લાજ.
મોહેબીના બીરજકી નારીકા કૌન અનારીકો,
હાથ ઠારે સખી તીશ્યા જાનકે.

૧૭

હો તુમપર બીરજનાથ પેઠાયો આતમજ્ઞાન સીખાવન આયે,
આપકી પુરખ આપકી નરનારી આપકી ગુરૂ આપકી ગીરધારી
આપહી પીતા આપહી માતા આપહી ભક્તી આપહી પ્રીરાતા,
આપહી પંડીત આપહી જ્ઞાની આપહી રાજા આપહી રાની

૧૮

જારે જાના હય મોહે કો તુને ક્યા,
બદકારી અચારીસે બેચારી કો ન સમજારે;
ઉલટા સુલટા ન સીખા ન પઢા ન બતીયાં.
ન દીખા ગતીયાં જારે જારે ઓ આવારે નાકારે બીચારો

૧૯

જીયા દુખ પાવન લાગેરી માતા કરો કીરપા,
અબકી બાર ભુલપે હજારી ચાહે સો હો શીક્ષા;
તુમરે ચરનપર શીશ ધરે હું દયા દયા કરો માતા.

૨૦

લજીયા રખલે ઓ શંકર દાતા હય તુ સબકા દુખહર.

પતિ વરતકો છુ ન શકે ક્યસાહી દુ:ખ હોવે મુજપર;
તીન લોકમેં નામ કર મય સતવંતી સમજો માદર.

૨૧

એક એક દીનમેં બીસ ત્રીસ હુંડે દેતી,
બચે સેતી પ્યારી મુરગી ચુરાકર મય લાયા;
કોઠો કોકો ખુકકો કોકો કોકો સુંચદ બાકે ઘર લાયા,
ચલે સફરમેં કસકે લગોંટા હાથમેં લેકર.
કુંડી સોટા નીરમળ ભંગકા પીકર લોટા,
લાયા તાજા માલ સાથ બની ખુબ બાત;
વાહ વાહ બન્દા ઘરમેં સોયગા મુરગા ઈસકા રોયગા કુકડુ કુ

૨૨

લો કુલ જાની લે લો લો કુલ જાની લેલો,
કુલનમેં કુલ ચમેલી નરગીસ બડી રસીલી;
ગજરે સોહાની લે લો,
માલન હું છેલ છબીલી કુલોંસે મય રંગીલી.
ચંપા હય નામ યારો,
લોહાર મેરા યારો હીંમત ન અપની હારો;
ઝટપટ નીકાલો પયસા ખીસે મેં હાથ ડાલો.

૨૩

ગજરા બેચનવાલી નાદાન યહ તેરા નખરા,
કુલોંકી ડાલી હય તોરી નીરાલી આંખુમેં હય કયસી લાલી

કહીં લડગઇ કહીં અડગઇ યહ તેરા નખરા,
નાજ દીખાકે અનદાજ દીખાકે નેકોમે કયસે તુ આવે,
અરી ચક્ષરી નહી ચક્ષરી યહ તેરા નખરા.

૨૪

ચલો મીલકર સબ ગુલસનમેં ફીરે હમ સારીયાં,
હય નારીયાં ગુલકારીયાં હય ચમન ગુલઝરીયાં;
સબ સબ નારીયાં પ્યારીઆં ચલો બાંકી અદા અલબેલીયાં,
રંગીલી સુખ બેલીજી લેલે દીલદારીયાં.
જાઈ જુઇ બેલા ચમેલી ઓર કયસી ફુલવારીયાં નારીયોં
દેખો મહકે બુલબુલ બાગમેં આઇ પ્યારી શાહજાદી;
જાન સબકી વારીઆં.

૨૫

તુમ કોન તુમ કોન તમ કોન હો સાહબ આય કહાંસે,
કીસે હય પહેચાન હય વહેસદ;
ગભરાયે ગભરાયે ગભરાયે હો વહેસદ છાઇ,
હય સુંપર કયસે હો હેરાન.
અયસા હો સાહબ સોકતવાલે ફીરતે કયું હો મતવાલે,
બાલીજી સોલે સાલે;
આપ જનાનેમેં આયે જો બાગકી સમર
કયસે દર આએ ગુસ આએ હો બન્દીસ અયરકો.
મોજ કે શાની ભરાએ જો રૂપકી લહેરકો,
હસ બુ નસબ ઓર નામ મુબારક બતલાઓજી સાન;

૨૬

અરે માન જાઓરે દુની હોગી તોરી સાન,
કર જોરે હમ પહીયાં પડેરે ચલકે વહાં મહેમાન હો,
માનવ જાવ.
રાની કરે મહેમાની તોરીરે નીડર ઇધર ચલે આવ,
વહાં ક્યા હય જો ચાહો એજી જાઓ એજી આઓ.

૨૭

કયસી તુ નાદાન કીસકુ કરતી હય હલકાન,
દેખી તેરી આનબાન એ મસ્તાની;
ચલ ચલ ઓ કંગાલ જરા મુંહ અપના સંભાલ,
મયને જાને સબ અફાલ તેરે શયતાની.
કરતી હય અઇયારી દેખી તેરી યહ મક્કારી,
મુજકો દેતી હય કયાં ખારી કરકે મ્હેમાની;
હય મુઝકો ઘર જાના તુજકો મયને જબ પહેચાના,
તુજસે ડરતા હય જમાના ડાયન મસ્તાની.
નહિ જવાની માઝા ઢીલા કયસા હયતુ બીલા,
તેરા સારા મકરૂહીલા મયને પહેચાના;
મરદોંકા કયું જામા પહેના ટોપી ઓર અમામા,
બનજા અના છુ છુ મામા પીસાકર દાના.
ચીકના ચોડા હટા કટા ઉલ્લુકા હય પઠા,
હમસે કરને આયા ઠઠા દીલમેં કયા ઠાના;

દેખો યહ કરીના કોઇ બેસક હય કમીના,
કયસા તાને અપના સીના દેખો ઈતરાના.

૨૮

દુર દુર નાદાન સારી ઘુમ ડાલી વાલી મેરીજી,
જાન પર આફત આઈ ભારી ભારી ભારી;
મત કર હેરાન ખાલી મય હું સુલતાન વાલી,
તું હય ઇનસાનકો ધોકા દેને વાલી.
કરતી કયું જાન જારી માન જારી જાન જારી,

૨૯

બુરી મોરે મનકો સુનાઇ હજરતને,
ઇધર ઉધર દેખો બહાર આઈ કયસી બાદે સબા;
બાત સુનોજી કહે મન તરસાયે,
કા જાનું કાહે દેશ મોરે સજનાકા છુટા;
પ્યારે હો આ ગયે થરકી જીયરવા પાવે દુઃખ,
કાહે યહાં ચલે આઓ આપ કીયા હયરાન મોરેપર.

અંક દુસરા.

૩૦

મારા જીયા તલ. મલ કર પ્યારી શાન,
મોહે નજર પડત તોરી ન્યારી સાન;
મેરી જાન મેરી જાન હું મય તરસાની હયરાન જાનકો,
ક્યું કલ્પાવે બોલ સુનાવે પ્યારી સાન.
તન મન વારા તુમપર સારા હરદમ રોવત જાર જાર,
હું જાનીસાર ખીદમત ગુઝાર તુ કરદે મોરી ભારી સાન.

૩૧

હય જો અછુંસે તો અરમાને વીસાલ અછા હય,
જો રહે આપકે દીલમેં વો ખ્યાલ અછા હય;
આપકો ગયરસે મીલનેકી મુબારક હો ખુશી,
ગમ ગલત કરનેકો યહાં રંજે મલાલ અછા હય.
બાવફાંઓસે જો ન ફરત હય એહી કહેદો,
બેવફાઈ કા જમાનેમેં મા આલ અછા હય.

૩૨

ફુગાં બનકર મલાલે ખાતીરે મહજુન અયાં ક્યું હો,
કોઇએ ભી નજબ પુછે કે સરગરમેં ફુગાં ક્યું હો;
મેરી ગરદીસકે બાએશ રહેતી હય ગરદીસ જમાનેકો,
રહું જબ મય દુનીયામેં તો દોરે આસ્મા ક્યું હો.
ન દીલ પહેલુ મેં જખમી હો તો અસકોંમેં લહુ કયસા,
જો સીનેમેં નસો જીસ હોતો આહો મેં છુઆ ક્યું હો.

૩૩

માન કરે ના મેરા અબ તુ પ્યારી જાન જાન જાન,
તોરે પઇયાં લાગુ ગરવા લાગું માન માન માન;
તોરે નેનાકે લાગે મુઝે બાન બાન બાન
જરા અબરૂકી કમાન પ્યારી તાન તાન તાન.
અપને હાથોંસી બના દે જાની પાન પાન પાન,
કયુંરી સુનતી નહી કુટે તેરે કાન કાન કાન.

૩૪

તેરી મેરી જોડી બની હય પ્યારી પ્યારી,
અલ્લાહ સલામત રખેગા મેરા મઉલા સલામત રખેગા;
મેરા મુરગા સલામત રખેગા,
મેરી તેરી સાદી નાસાદી આબાદી બરબાદી કરેંગેરે,
બનુ બનું મય તેરા યાર જનીઆં,
દુંગા તોહે માથેકી પહેજનીઆં;
સાદી કરેંગા દુલહા બનુંગા ઘોડે ચડુંગા હાં હાં હાં,
ઘરસે યહાં કોન ખુદાકે લીએ લાયા મુજકો.
ઈસ સીતમગારને સોતેસે જગાયા મુજકો,
સરપે આંખુપે કલેજેપે લગાઉં તુઝકો;
આ મેરી મૈયા ગલેસે મય લગાઉં તુઝકો,
હાંરે દીલદાર યાર માનો દસતાર યાર.
માનો ગમખાર યાર માનોજી.

૩૫

જારે જારે છેલાની તું જારે,
જારે જ્યારે જ્યારે તું હો બના આરે;
ચકર મારે મેરે દવારે તોબી નપાવે નકારે,
બટકા ફીરે મારે મારે તોબી ન પાવે મનસારે.

૩૬

તન મન ધન કરૂં કુરબાન જાન,
દુખ જીઆ સુખ પીઆ અરમાન જાન;
બીનતી હમારી એક માનોજી માનોજી,
મતકર ઇતરે દુખ પીરાનુ જાન.

૩૭

ઝાડી બાડી ઘાંસકો છીલા ઉંચા નીચા ખંદક ટીલા
ઝટપટ આઉં મુઝે ભારી ભારી તાન આઇ હય;
બચ્ચે વાલે સુસરે સાલે કરતે હુંગે આહો નાલે,
સર ગમ ગાતા હું લકડી બજાતા હું.
સા-સા-સા-સા-મા-મા-મા-મા-પા-પા-પા-પા-દા-દા-દા-દા
તક-તક-તક-તક-દ્રુમ-ગદ્ધા-ગદ્ધા-ગદ્ધા.

૩૮

સોજ ગમ જબ તને લાગરકો જલાને આએ,
અસકે ખું દીલકી લગી આગ બુઝાને આએ;
દામને દસ્ત હો ગુરબત મેં કફન બાદે ફના,
દુઃખગુલા મેરી મૈયતકો ઉઠાને આએ.

જીન્દગીમેં ન મઝગ હો તો હય મરના અહુસન,
જલ્દ કોઈ ખબરે મોત સુનાને આએ;

૩૯

ઉંચે ઉંચે જોબનાપરે જીઆ લલચાએ,
તની દેખો હમરી ઓર;
અયસી ગોરી ગોરી છોરી મયને દેખી નહી રામ,
કયસી ભોલી ભોલી પ્યારી પ્યારી કરે બીસરામ.
ચાંદી જયસો રૂપ ચમકે સોના જેસો ગાલ,
નાગ અયસી માથે લટકે યાકે કરી આ બાલ;
ગાલ હય પેલે મથરાજીકે હોંઠ કંદુકી ફાંક,
પહીઆ અયસી મોટી આંખે ગાજર જયસી નાક.

૪૦

સુન સુન મોરી ખબરીયાં જાન,
બાંકા જવાન જાની હું મય ઘસીઆરા;
દેખી જો મયને તોરી બાંકી સુરતીઆં,
મગ મગ રોકે ડગરીઆં જાન.
લાગું મય પઇયાં બના મોરે સઇયાં,
કયસા હું જાની સમરીયા જાન.
એક તો દેહું તો હે પાઉંકી પયજન,
દુ જે રંગીલી ચુંદરીઆ જાન.
ત્રીજે દેહું તોરે માથેકી ટીકલી,
છબ દીખલાદે સુરતીઆ જાન.

અંક તીસરા.

૪૧

ચલ તેરી શામત આઇ દુર,
ઉઠ તુજપર દાવરકી ફીટકાર;
દુર મુજકો સમઝા હય મજબુર,
પાસ મેરે આના ના ઝીનહાર ખબરદાર.
પ્યારી જાન પ્યારી જાન પ્યારી જાન,
સુન સુન જાની તોરે કાહે હેરાની;
કયસી કરતી હય નાદાની મોહે જાનાના,
દુર હો નાઠારે જારે જારે ઓ આવારે.
કીસે કરતે હય ઈસારે હય દીવાના—ના,

૪૨

હુઆ કયા રામ રામ રામ,
કુબ બસ નામ નામ નામ;
ચોર લુંટેરે આએ મેરી પ્યારીકું લે ગયે,
ઉઠાઈ બીપતા ભારી અય સાહબ તું થામ થામ થામ.

૪૩

કલજુગ તેરી ગત હુય ન્યારી ભેદ ભરમસે ભારી,
રાજકુંમારી દાસી હુઇ હય ડાકુ કરે સરદારી;
લજજા જગકી સભીને પરધનસે કરી યારી.

૪૪

હું દુખીઆરી જરત જીઆ જાયરે,
ભટક ભટક ફીરી રાહ બાટમેં છુટ ગઇ સખીઆં;
નગર નહિ પાવેરે.

૪૫

સુંદર મનહર દીલબર આઓરે,
જીઆ મોરાની સારે હરદમ તુજપર વારે વારે;
મન મારે કબલગ બેચારે હાય સીતમ યહ કયસા તુજ
પર હાય સીતમ યહ અયસા,
તુજપર હાય સીતમ યહ સરગર દાની.
પ્યારી જાની કરો મહેરબાની જાની જાની મોરે કદરદાની,
સુરત મુરત તોરી લાસાની લાસાની.

૪૬

સમાકો દેખ મેરે જીકે જલાને વાલે,
જલ બુઝે આપકી ઓરૂ કે જલાને વાલે;
ફીકર નેમતકી નહી ફખરકી દૌલત પાકર,
કભી ભુખે નરહે રંજકે ખાનેવાલે.
બેકસી રોયગી મૈયતપર મેરી બાદે ફના,
રંજોગમ હુંગે મેરી લાશ ઉઠાને વાલે;
કયદખાનેમેં મેરા હાલે તુ દેખે આકર,
અબ કહા હેં વો મેરો નાજ ઉઠાને વાલે.
નેક નામો મેં જો મશહુર હય તુ અયે અહેસન,
આપ જલતે હુંય તેરે દીલકું જલાને વાલે.

૪૭

જલસા ખુશહાલીકા દીન પ્યારા કાદીર ન્યારા હય સારા,
હર બીછડે ગમકા અખતર ચમકા કાયમ રખીઓ દાતારા;
જીસ દૌરે જીગર દીલજાન મીલે કુલ આલમકો અરમાન,
મીલે કાદીર ન્યારા નાદીર પ્યારા હયસારા.
હર બીછડે ગમકા અખતર ચમકા,
કાયમ રખીએ દાતા.